СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 234. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 8. жовтня, 1928.

VOL. XXXVI. No. 234. Jersey City, N. J., Monday, October 8, 1928. THREE CENTS.

ІНДІЯНСЬКІ ПЛЕМЕНА ВИПОВІЛИ ВІЙНУ

НЕЗАДОВОЛЕНІ З ГАРНИХ РОЗМОВ, ПОЦІЛУНКІВ І ДВАЙЦЯТЬДОЛЯРОВИХ ПОДАРУНКІВ. ДОМАГАЮТЬСЯ СВОЇХ ПРАВ. ХОЧУТЬ МАТИ МІСЦЕ, ЩОБИ СПОКІЙНО ЖИТИ І ПОЛЮВАТИ.

ВИННАМУККА, Невада, 5. жовтня. — Західно-індіянські племена заявляють, що вони вже не цікавляться голосованням, виборами, ні президіяльними кандидатами. Бо вже їм це все надоїло. Від 97 літ терплять вони надужиття з боку ріжних агентів уряду і терпеливо глядять на це, як уряд не виконує тих зобовязань, які перебрав супроти Індіян.

Так запротестувало 6 родових начальників в присутности 400 Індіян, котрі репрезентують індіянські племена західних стейтів. Вони заявили, що готові на війну, коли не діб'ються мирною дорогою своїх прав. І вже більше не дадуть себе дурити ріжними поцілунками та дарунками в виді 20-долярових нот, якими обсипують їх при нагоді ріжні високі урядовці чи кандидати на урядовців.

ПРИЛОВИЛИ ПАСТОРА НА „ШЕМРАННЮ".

КАЗАВ, ЩО СМИТ ПО НОМІНАЦІЇ ТАК ЗАПИВСЯ, ЩО ДВОХ ЛЮДЕЙ ДЕРЖАЛО ЙОГО, КОЛИ ГОВОРИВ НА РАДІО.

ОЛБАНІ, 5. жовтня. — Ґовернор Смит потягнув до відвічальности через свого адвоката Е. Дж. Ґриффина баптиського проповідника Е. Вен Нострaнда за те, що він на біблійній конференції заявив, що ґовернор Смит, коли говорив на радіо по номінації на кандидата на президента, був такий пяний, що його придержувало двох людей.

Ностранд, поставлений перед Смита і адвоката, заперечив тому, заявляючи, що він такого не говорив. Коли предложено афідевіт Миссис Викард, Ностранд подав, що він чув, як другі так говорили.

ВІД ОКЕАНУ ДО ОКЕАНУ В 48 ГОДИНАХ.

В 24 ГОДИНАХ ЗЕЛІЗНИЦЕЮ З НЮ ЙОРКУ ДО КОЛОМБОС, ОГАЙО, А ЗВІДТАМ В 24 ГОДИНАХ АЕРОПЛЯНОМ ДО СЕН ФРАНСИСКО.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. — С. М. Кейес, президент Континентальної Воздушної Компанії, і Чарлз Линдберг, голова технічного відділу тої компанії, оголосили стейтмент, в якім подають, що в короткім часі буде відчинена в Коломбос, Огайо, летнича стація, звідки будуть відлітати кождого дня аеропляни до Сан Франсиско. Відлет аеропляні буде злучений з приходом тих експресових поїздів пенсилвенійської зелізниці, що приходять з Істів. Подорожні будуть могли висісти з пулманових зелізничих сліпінґів і пересісти до воздушних пулманів. Ціла дорога з берега Атлянтійського акеану до Пасифіку буде тревати 48 годин.

ДИРИЖАБЛЬ ОСІВ НА ДАХУ.

ВАШИНҐТОН, 5. жовтня. — Кермовий корабель Ґудір осів тут на даху одного будинку в самім центрі міста. За яких пять мінут дирижабль піднісся знова вгору і полетів спокійно далі. Це викликало загальний подив.

ДЕМОКРАТИ ЗІБРАЛИ $876,420 ЗА ВЕРЕСЕНЬ.

ДО 1. ЖОВТНЯ ЗІБРАНО $1,392,920.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. — З суми, яку зібрано на покриття коштів виборчої кампанії, остало тепер в касі всего $177,111. Між жертводавцями є імена трох осіб, що зложили на кампанію по $50,000.

ЖЕРТВУВАВ $250,000 І НЕ ПОДАВ ІМЕНИ.

ЖЕРТВА ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ БІДНИХ.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. — Анонімний жертводавець переслав до Товариства Опіки над Бідними $250,000. Дар той буде вжитий на будову дому для 60 бідних родин, згл. поодиноких старушків обоїх полів, котрі не в силі оплатити теперішних високих рентів.

БЕРД ЗАХОРІВ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, 5. жовтня. — Сюди прибув командант виправи до Полудневого бігуна Берд, а місто готовилося зробити йому величаве приняття. Та Берд перестудився і мусів піти до ліжка. Хорувати це небувала рідкість в Берда, бо він людина надзвичайно здорової конструкції.

ГУВЕР ПОБІДНИКОМ В НЮ ЙОРКУ,

ТА НА РАЗІ ТІЛЬКИ ПРИ ПРОБНІМ ГОЛОСОВАННЮ.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. — Голова передвиборчого републиканського комітету, Вилієм Гилл, заявив, що Гувер вийде побідником при виборах на президента. Місто Ню Йорк дасть йому більшість в сумі 280,000 голосів, а нюйорський стейт більшість на 600,000 голосів. Свій обрахунок опирає він на пробнім голосованню, яке перевело видавництво Ди Литерарі Дайджест.

НЕ МІШАТИ ЦЕРКВИ ДО ПОЛІТИКИ.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. — Филип Кук, протестантсько-епископальний епископ деляварської дієцезії осудив остро змагання духовенства впливати на вірних у їх політичній діяльности. Релігія не повинна відгравати ніякої ролі у виборі державних урядовців. Так наказує конституція, а хто їй не повинується, не є нічим ліпшим від бутлеґерів, котрі не повинуються законови Волстеда.

10,000,000 ЗВІРЯТ НА ФІЛЬМІ.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. — З експедиції Мартина Джансона привезено сегодня на кораблі Конте Грандо фільм, довгий на 60,000 стіп. На тім фільмі зображене життя диких звірят в африканських джунглях. Перед очима глядача перемандровує яких 10 міліонів звірят.

МАШИНА КЛАДЕ ЗАЛІЗНИЧІ ТОРИ.

Вже вигадали машину, що буде класти залізничі тори. За одну годину така машина прокладає треку на протязі 180 ярдів. Прокладка треки такою машиною коштує на 40% дешевше ніж ручна робота робітників.

ЖИВ 130 РОКІВ.

В Каліфорнії поховали вожда індійського племени „Свята Рожа", що помер у 130-літньому віці. Прощали небіщика чотири його сини, кожен у віці повисше 90 років, а крім того 13 внуків і 30 правнуків були на похороні свого діда й прадіда.

ЗАБИВ КИЄМ ЖІНКУ.

В Могильниці, теребовельського повіту, один мешканець у страшний спосіб забив свою жінку. Підчас сварки муж ударив свою подругу гострим києм з такою силою, що пробив її наскрізь. У страшних муках нещасна жінка сконала, осиротивши двоє маленьких діточок.

ПРОКАЖЕНА В ПОЛЬЩІ.

До шпиталю у Варшаві привезено з Полісся паню Кулкову, що захворіла на проказу. Медицина ще не знає ліків на цю страшну хворобу. Тому бідній жінці лікарі не можуть пособити і в шпиталі тримають її лише для ізоляції та експерименту.

ГОЛОД НА УКРАЇНІ.

На допомогу голодуючим районам України радянський уряд асиґнував 31,200,000 рублів. Крім того уряд Радянської України виасиґнував 1 міліон рублів на допомогу голодуючим дітям. Голодом є охоплені 76 районів, що мають 620,000 селянських господарств з населенням 3,000,000. Допомогу голодуючим мають давати відтепер до серпня 1929 року.

З МІЛІОНЕРА СТАВ ЗА ТИЖДЕНЬ ЖЕБРАКОМ.

Еспанець Ґарція виграв пару років тому три міліони франків, вигадавши свою власну систему гри. Після того вирішив більше не грати, щоб спокійно собі доживати віку. Він збудував церкву, а решту грошей поклав до банку, щоби жити з проценту. Два роки Ґарція жив спокійно, поки не став навчати своєї системи гри одного знайомого. Знайомий попросив Ґарцію, щоб той показав йому свою систему гри, для чого дав йому своїх десять тисяч франків. Ґарція охотно взявся показати свій спосіб грання. Але тепер йому в грі не пощастило й він програв за пів години всі гроші свого приятеля. Бажаючи повернути йому страту, Ґарція поставив двацять тисяч і знову програв. Все збільшував свої ставки, поки не програв усього свого майна. Секрет своєї системи гри він нарешті змушений був продати за пять франків якійсь віденській баронесі, що також програла всьо, що мала. Тепер Ґарція жие жебраком на горищи чужого дому.

ЗГОРІЛИ НА ФАРМІ.

Недалеко Мур Парк у Манітобі, Канада, згоріла фарма Вілсона. В огні загинув властитель фарми, його дружина, син і сестра.

ДВОБІЙ ПСА З ГАДЮКОЮ.

Біля Гетисбурґа велика гадюка вкусила пса, породи „бул-доґ". Затроєний гадючою їдою пес кинувся на свого ворога й після завзятої боротьби перекусив гадюку на двоє, але й сам скоро сконав.

ПРОЄКТ ДЕРЖБЮДЖЕТУ НА 1928—29 РІК.

Президія Держплану вислухала доповідь Наркомфіну про проєкт державного бюджету України на 1928—29 рік. Прибуткову частину в бюджеті складено на 322,456,000 карб. Проти цього року її збільшено майже на 18%. У видатковій частині бюджету чимало збільшено асиґнування в лінії Наркомосу, Наркомздоровля й Наркомзему.

Наркомос одержить 46,000,000 карб. проти 36,820,000 карбованців цього року. Крім того Наркомос одержить на будівництво шкіл 6,250,000 карб. Коли взяти на увагу ще кошти, що мають приділити на народню освіту з місцевого бюджету та зі спеціяльних фондів, то всього наступного року на народню освіту на Україні витратиться 212,000,000 карб. проти 194,000,000 карб. цього року.

На Наркомздоровля асиґнування збільшать на 20%, на Наркомзем на 12%. На фінансування народнього господарства разом з коштами з місцевого бюджету, спеціяльними коштами й банківськими кредитами витратять близько 900,000,000 карбованців.

ВИВОЗЯТЬ ВУГІЛЬ ДО АМЕРИКИ, А САМІ НЕ МАЮТЬ ЧИМ ПАЛИТИ.

Одеська фрахтова контора зафрахтувала англійський пароплав „Ґрініч" для вивозу радянського вугілля до Злучених Держав. Це перший випадок вивозу українського вугілля до Америки. Вугілля вивозитиметься до Бостону та Филаделфії.

ПОЛЬСЬКИЙ „КУЛЬТУРТРЕҐЕР" КОШТОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ.

У Скориках, збаразького повіту, тамошній дідич, Поляк Михайловський, задумав уфундувати т. зв. „польську пляцуфку" (польський дім). Головою комітету будови є його жінка, також завзята Полька, а головним ініціятором і керманичем комітету — управитель місцевої школи, який при вписах і видаванні свідоцтв стягає від наших дітей гроші на будову польського дому. Все було би гаразд, якби не те, що „польський дім" будують на неправно забранім від громади ґрунті. Проти такого насильства запротестувала громадська рада й внесла негайно скаргу до суду. При тій нагоді мусимо напятнувати роботу таких осібняків, які в „Слові Польскім" накликують старосту і повітовий виділ до скорочення „ґайдамацкіх вибрикуф" начальника громади. Це ніщо інше, лише звірячий шовінізм і демагогія.

БУРЛИВИЙ ДЕНЬ.

Дня 14. серпня ц. р. шаліла над повітом тернопільським така буря, що подібної давно не памятають люди в цих сторонах. Три села, а саме: Борки великі, Красівка і Романівка знищені градом. В Лісниках, Кучинцях і Петрикові згоріли від грому три господарства. В Красівці грім убив Данила Іваницького, який перед бурею сховався під копу.

ШКІЛЬНІ ДИВА В ЗОЛОЧІВЩИНІ.

В полудневій Золочівщині всі школи перемінені на чисто польські (навіть не утраквістичні). Не помагають ніякі рекурси. У всіх селах перетягають польські священики і „матечки" українське населення на латинський обряд. (На великий жаль, більшість наших священиків зовсім тим не цікавиться, так начеб це їх не обходило). Усі школи перемінені просто по наказу на польські. Діти марнують час і нічого не вчаться, не розуміючи по польськи. В Митулині, Новосілках, Трудовачі, Стінці, Майдані, Гологорах, Зашкові і т. д. є вже лише чисто польські школи, недавно ще українські. В Новосілках перенесена школа до тамошнього „кляштору", де „матечки" вчать дітей польських молитов. Наслідок: старші вже діти не вміють читати українського письма. А гарний шкільний будинок (мурований і критий бляхою) стоїть порожний і валиться. В усіх цих селах є лише малий відсоток латинників, Поляків нема зовсім. В Трудовачі, де є півтора проц. латинників, а ні одного Поляка, шкільний інспектор наказав увести утраквізм. Протест куратор відкинув. Тоді інспектор устно поручив управителеві впровадити польську мову в І-ому відділі. На протест, внесений до міністерства, нема ще й досі відповіди.

ПОЛЬСЬКІ ЛІТНІ ОСЕЛІ В УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛЬНИХ БУДИНКАХ.

Загально відомим є, що наші шкільні будинки по селах уживають Поляки до всіляких протиукраїнських відчитів та обходів. Але це використовування наших шкіл до денаціоналізаційних впливів не переривається й підчас вакаційних ферій. Вистарчить переїхатися лише здовж Опору або впродовж Карпат, де більшість українських шкільних будинків є занята польськими оселями. І так напр. в Тухлі, чисто українськім селі, тамошній український будинок є занятий літньою оселею з Мазурщини. Управитель оселі, польський священик зі Стрия, уладжує що неділі й свята виставки й пописи, які мають на меті зденаціоналізувати тамошнє населення. Таксамо в околицях Перемишля, в Хирові, Устриках, Устіянові, Вільшаниці та майже у цілій східній Галичині, як в Теребовлі й Добрівлянах біля Заліщик, де польські „гарцерки" виставляють комедії, на які приманюють українське населення, в Білім Камені, в Ляцькім і т. д. В Тернополі на Загробелі є польські півкольонії. Тимчасом для українських діточих осель польська влада гостро заборонила давати шкільні будинки, ті самі шкільні будинки, на які українське населення дає стільки гроша.

МОРД НА ПАСОВИСКУ.

Михайло Ридош і Степан Скиба мали зі собою давні порахунки, і Ридош завжди відгрожувався своєму противникови. Якось час Скиба сам на пасовиску в Лупкові, пов. Ліско, коні, а Ридош кинувся його бити. На поміч Скибі кинувся Дмитро Яхвак, а тоді вся злість Ридоша звернулася проти нього. Нещасний дістав так колом по голові, що згинув на місці. Ридоша арештовано.

НОВА РОЗПРАВА ПРОТИ АТАМАНЧУКА І ВЕРБИЦЬКОГО ВІДБУДЕТЬСЯ У ВАРШАВІ

БУДЕ ЇЇ РОЗБИРАТИ НАЙВИЩИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ТРИБУНАЛ

БЕРЛІН, 6. жовтня. — Телеграма Української Військової Організації до „Свободи": Повідомляємо, що розправа проти Атаманчука і Вербицького відбудеться дня 19 жовтня перед найвисшим польським трибуналом у Варшаві.

АНҐЛЬО-ФРАНЦУСЬКА АНТАНТА.

НОВИЙ АНҐЛЬО-ФРАНЦУСЬКИЙ СОЮЗ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ ТА СОВІТІВ. ЩО ЦЕЙ СОЮЗ ВОРОЖИЙ АМЕРИЦІ, Є ЛИШЕ ВИГАДКА НІМЕЦЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, ІТАЛІЙСЬКИХ ФАШИСТІВ ТА МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ — КАЖЕ ФРАНЦУСЬКА ҐАЗЕТА.

ПАРИЖ, 5. жовтня. — Впливова французька ґазета „Матен" каже, що Франція творить тісніший союз з Анґлією лише задля замирення Европи. Американцям досить побувати в Берліні, Відні та Москві, щоби переконатися, як ще далеко Европі до повного замирення. Колиб Американці знали німецькі настрої проти Франції, особливо в приграничних землях, а далі побачилиб віденські демонстрації за приєднанням Австрії до Німеччини, або маневри московської червоної армії, — то тоді вони зрозумілиб, що Франція має занадто багато ворогів в Европі, щоби робити собі ворога ще й з Америки.

НАДОЇЛО З БОЛЬШЕВИЦЬКИМИ ПРОЄКТАМИ.

МЕК ДОНАЛД КАЖЕ, ЩО ВІН УЖЕ ЗАМОРЕНИЙ РІЖНИМИ БОЛЬШЕВИЦЬКИМИ ПРОЄКТАМИ.

ЛОНДОН, 5. жовтня. — Частина лівих членів Партії Праці внесла пропозицію, щоби Партія приєдналася до большевицького проекту загального розоруження. Проти цього рішуче виступив Мек Доналд, заявляючи, що большевики багато разів подають гарні проєкти, від яких самі скоро відмовляться.

Крім того розоруження лиш одної Анґлії є абсолютно неможливе.

ХОЧУТЬ ЗМІНИТИ ПОЛЬСЬКУ КОНСТИТУЦІЮ.

БУДЕ КАНЦЛЄР, ЩО ВІДПОВІДАТИМЕ ПЕРЕД ПРЕЗИДЕНТОМ ДЕРЖАВИ. ПРЕЗИДЕНТ МАЄ ПРИЗНАЧИТИ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ. ПРАВО ГОЛОСУВАННЯ БУДУТЬ МАТИ ГРОМАДЯНЕ НЕ МОЛОДШІ 24 АБО 25 РОКІВ.

ВАРШАВА, 5. жовтня. — Премієр-міністер Бартель заявив, що теперішня польська конституція буде зміненою. Проєктують змінити її так, щоби кабінет міністрів не призначався, як дотепер, парляментом і не відповідав перед ним. Відповідаючи перед президентом держави, кабінет міністрів мав би лише два рази на рік ставати перед парляментом: один раз, коли буде здавати річний звіт зі своєї діяльности, а другий, коли буде ухвалюватися річний буджет держави.

Бартель каже, що найбільшою хибою теперішньої конституції є те, що кабінет міністрів призначається та контролюється більшістю парляменту.

БОЛЬШЕВИКИ ВИТАЮТЬ ЛЕДОЛОМА КРАСІНА.

ВЕРНУВСЯ, НЕ ЗНАЙШОВШИ РЕШТИ КОМАНДИ З ПОВІТРОПЛАВА „ІТАЛІЯ". БЕРЕГИ РІКИ НЕВИ ЗАПРУДЖЕНІ НАРОДОМ, ЩО З ЕНТУЗІЯЗМОМ ВИТАВ ГЕРОЇВ РЯТУНКОВОЇ ВИПРАВИ.

ЛЄНІНҐРАД, 5. жовтня. — Сюди повернувся ледолом Красін, що висилався совітським урядом для рятування учасників експедиції ґен. Нобіле. На ледоломі прибув проф. Самойлович, що керував рятунковою акцією, та летун Чухновський, який прославився своїми відважними летами для вишукування команди загинувшого повітроплава „Італія".

На честь команди „Красіна" уряджено величаву параду. Гидроплями, військові та торговельні кораблі створили величезну почесну ескорту. Учасників виправи витали численні представники від ріжних організацій. Все місто, а особливо порт, прикрашено прапорами.

МАКЕДОНЦІ ВІШАЮТЬ СВОЇХ УГОДОВЦІВ.

МІЖПАРТІЙНА БОРОТЬБА В МАКЕДОНІЇ ВСЕ БІЛЬШЕ ЗАОСТРЮЄТЬСЯ, ПОЧИНАЮЧИ З 1924 РОКУ, КОЛИ ЧАСТИНА ЛІДЕРІВ ЗРЕЗИҐНУВАЛА З ДОМАГАННЯ ПОВНОЇ АВТОНОМІЇ.

СОФІЯ, 5. жовтня. — Боротьба між ріжними групами Македонців з кожним днем заострюється. Немає й дня, щоби не було забитих з якоїнебудь сторони.

Останні відомости з Македонії приносять, що біля Костенджі повішено в лісі 23 Македонців, між ними ґенерала Барбукського, що належали до угодовської ґрупи недавно вбитого ґенерала Протоґорева. Вони повішені ґрупою Михайлова, що стоїть на чолі сепаратистичного руху Македонців.

ВАТИКАН ПРОТИ ВИСШОЇ РАДИ ФАШИСТІВ.

„ОСЕРВАТОРЕ РОМАНО" ПРОТИ ТОГО, ЩОБИ ВИСША РАДА ФАШИСТІВ ВМІШУВАЛАСЯ В СПІР РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ З ІТАЛІЄЮ.

РИМ, 5. жовтня. — Фашистська ґазета „Пополо де Італія" подала гадку, щоби справу розвязання давнього спору між римо-католицькою церквою та італійською державою взяла на себе Висша Рада Фашистів.

Проти цього рішуче виступила офіційна ватиканська ґазета „Осерваторе Романо", заперечуючи Раді Фашистів компетентність у розвязанню цього питання.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.60	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ „ШЕМРАННЯ"

Є ріжні люде, ріжні характери і ріжні способи боротьби. Тому не диво, що бачимо таких, що в політичній боротьбі не перебирають в ніяких средствах. Все для них добре, коли воно може пошкодити їх противникови. Тому пускають ріжні сплетні, якими очернюють своїх противників, шкодять їм на чести і паплюжать навіть таке імя, яке може мати за собою довгі літа чесної праці не тільки одиниці, але її батьків чи дідів.

Звичайно буває так, що за таке погане діло береться безхарактерна людина ради особистої пімсти, ураженої амбіції, а дуже часто ради наживи чи охоти прислужитися тим, від яких можна надіятися матеріяльних користей, почестей і т. п.

Таких одиниць не бракує і підчас теперішньої виборчої кампанії. Раз-у-раз пишуть американські часописи про „шемрання", себто про ріжні сплетні, які розходяться друком, словом чи письмом, а в яких приписують кандидатам на уряди ріжні нечесні діла. В такий спосіб найбільше тепер атакують губернора Смита.

Замітне при тім те, що навіть та партія, якій ті шимрання виходять на користь, відпекується того нікчемного способу боротьби. Навіть вона заявляє, що не має нічого спільного з людьми, яких імена звязують з „шемранням". А в місті Лексингтон, в стейті Кентоки, окружний суддя Ришард Стол пригадав навіть з того приводу членам Гренд Джурі стейтовий закон проти шемрання. Він підніс, що закон карає за те грішми і тюрмою, бо держава не може допустити до цего, щоби можна було плюгавити „шемранням" людей, що чесно жили і працювали, що займають відповідальні суспільні становища, чи може о них стараються.

І як тільки публична опінія звернулася проти того нікчемного способу боротьби, поховалися автори від шемрань, бо зачули, що пахне тюрмою. В той спосіб американське громадянство припинило хоч вчасти нікчемний і деморалізуючий спосіб політичної боротьби.

Наводимо це тому, бо й наше, українське, життя тут в Америці не вільне від „шемрань". І в нас є нікчемні креатури, котрі використовують наше партійне розбиття і церковно-народну боротьбу до того, щоби ломити визвольні змагання української іміґрації та її змагання до розбудови нашого народнього життя. А роблять це в той спосіб, що „пускають" ріжні сплетні про людей, що беруть активну участь в еманципаційних змаганнях нашої іміґрації. Вони то шемрають чи розписують ріжні приватні письма, подаючи „довірочні" інформації, які є нічим іншим, а тільки клеветами, що мають на ціли каламутити воду. Та ми певні, що цей найбільш нікчемний спосіб боротьби стріне в нас таку саму погоду, як її стрінув серед американського громадянства.

ПОВІНЬ ПОЛІТИЧНИХ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ У ПОЛЬЩІ

На 19 жовтня призначено нове пересуханя справи Атаманчука та Вербицького. Тать тимчасом у Львові польський окупаційний суд засудив вже іншого Українця „за приналежність до УВО". На цей раз засуджено Петра Сайкевича. Обвинувачувано його в редаґуванню та розповсюдженню часопису „Сурма", органу Української Військової Організації (УВО). Засуджено його за те на два роки тюрми.

А 28 жовтня має розпочатися в Станиславові ще один політичний процес проти арештуваних в травні місяці громадян: Івана Голуба, Івана Чепиги, Василя Фанігевича й Олександра Михайловича. Обвинувачують їх також за приналежність до УВО та за працю над культурно-економічним зближенням Галичини з Радянською Україною. А щоб не здавалося таким ідіотичним останне обвинувачення, то польське „правосудіє" пришило до нього ще „шпіонажу на користь Радянської України".

Ми знаємо, що як довго на наших землях буде панувати польська окупаційна влада, так довго буде вона судити Українців, вигадуючи ріжні обвинувачування. Польська поліція та жандармерія все будуть вишукувати серед Українців найбільше свідомих та активних, щоб при допомозі сфальшованих обвинувачень кинути їх до вязниць, щоби нарід залишився без національних свідомих робітників. Польські окупанти гадають ще застрашити в той спосіб українську молодь, щоб відвернути її від активної боротьби за визволення свого народу. Але помиляються вони, бо всі переслідування та страждання лише гартують духа та кличуть до боротьби все нових, що скріплюють лави борців свіжими силами.

В своїй промові на процесі П. Сайкевича прокуратор говорив:

„Що таке Українська Військова Орґанізація, чули ми вже тут з її власних реляцій. Це не організація будучности; це організація, що намагається вже нині при помочі зброї та саботажу ослабити Польщу, внести розладдя й замішання, приготовити повстання проти Річипосполитої".

З такими словами прокуратор може апелювати лише до окупантів, але ніколи до прихильних. Ці слова наповнюють наші серця гордістю, що „ще є порох у козачих порохівницях". Вони говорять нам, що боротьба на наших рідних землях не припинилась, а триває далі.

На кінці прокуратор говорив, що „в останніх роках замітне значне відпрудження в польсько-українських відносинах. Також замітний зріст лояльности серед українського населення до польської держави". Потішає себе прокуратор гадкою, що „українське населення Польщі осудить УВО".

Отже прокуратор тішить себе байкою, що Україні під канчуком польського жандарма вже смирилися й почали покірно гнути свої спини перед польськими сатрапами. Він гадає, що визвольна акція УВО не знайде собі признання та підтримки серед українського загалу.

Нашим обовязком є, щоби ці мрії польського прокуратора залишилися лише солодкими мріями, лише байкою хворої фантазії інквізитора. Ми повинні сказати своїм братам, які борються в старому краю, що не лише ми з ними, але з ними й той пригнічений нарід, що мовчить під польським канчуком, бо „благоденствує", як „благоденствував" під деспотичним чоботом московських царів. Мовчить наш нарід до слушного часу. І чим більше він стискає в своїх грудях вогонь ненависти та гніву до своїх „благодітелів", тим гострійше, тим страшнійше спалахне він у слушний час до нової боротьби.

Щоби той вогонь не вгасав, щоби він все більше розгорявся, потрібна все зростаюча активність українських нелеґальних організацій на рідних землях, що провадять неустанну боротьбу з Поляками. Такі організації потребують моральної підтримки від тих, що можуть її дати. Ми, українські іміґранти в Америці, маємо найбільше можливости це зробити. Тому на нас лежить обовязок дати гідну відповідь польським переслідуванням національних борців. Ми повинні постаратися, щоби байка про „відпрудження" відносин між Українцями та Поляками в старому краю була такою очевидно неправдою, що навіть не моглаб перейти через язик польського прокуратора.

Мусимо показати, що ми не лише словами, але й ділами пособляємо боротьбі наших братів за своє визволення. Нам треба: не говорити, не співчувати лише, а реально ділати, памятаючи, що воля здобувається не словами, не слізми та нариканнями, а смілою й упертою боротьбою, якій ми мусимо допомагати.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ І ЖЕБРАКИ

У Москві вийшли спомини близької своячки Льва Толстого, А. Т. Кузминської п. з. „Моє життя вдома та в Ясній Поляні". Подаємо ось тут зразок із тих споминів.

Цікаво, що Лев Миколаєвич Толстой любив нерозвинених, на-пів божевільних прочан, богомольців, богомільниці, т. зв. „божіх людей" і пяних. Нераз говорив до мене: „Люблю пяних; усі вони добродушні й отверті".

Ми, що чули це, сумнівалися в тую добродушність, а воно немало сердило Толстого. Те, що Лев Толстой так цікавився тими людьми і що їх так гостинно приймав, то одідичив від своєї матері. Віддавна бабусі і тітки Толстого держалися звичаю, що ввічливо гостили в себе паломників і богомольців. До Ясної Поляни заходило багато жебручих дідів, богомольців, паломників і т. д. Вони звичайно йшли на прощу до Київа, Нового Єрусалима та до Троїцько-Сергієвського монастиря. Їм давали зїсти в Ясній Поляні й обдаровували обильно милостинями.

Раз прийшов жебрак, що вже нераз був гостем у Ясній Поляні. Був несповна розуму, а признавав лише свою „власну" релігію. Лев Толстой любив балакати з тим прошаком і сказав до мене: „Уважай, що він говоритиме. Він сам уложив собі релігію. Він селянин, але його люде не хочуть і чути про нього, не дають йому їсти, тому він мусить мандрувати від села до села й просити милостині".

— Ну, Ґріша, — сказав Лев Толстой до прошака — розкажи мені, що пороблюють твої боги?

Жебрак глянув на Толстого й відповів вдумчиво:

— Питаєшся, що роблять мої боги? Бог Івлик привів на світ бога Ізлика... Боги є зі мною... Ось тут!

І він вказав на груди.

— Чомуж вони з тобою? — питав дальше Толстой.

— Боги вчать мене: не пий, не кради, не завидуй, а я слухаю тих наук.

— Кудиж ти йдеш?

— Боги посилають мене до Київа до святої лаври. „Іди!" — кажуть боги до мене — „тай я йду...

— Отже ти слухаєш їх голосу тай ідеш у Київ?

— Так. Поможи мені чимнебудь на дорогу!

Лев Толстой сягнув у кишеню й дав йому якусь монету. Але прошак приймав лише дрібні. Коли йому дав хто рубля, то він віддав гроші назад і говорив:

— Ти не повинен мені давати так багато. Бог Івлик не позволяє мені приймати таких великих грошей. Прошак мусить вдоволитися дрібною милостинею.

Побув у Ясній Поляні два-три дні тай дальше мандрував. Що пів року вертав у Ясну Поляну.

Иниший на-пів божевільний жебрак бував також частенько в Ясній Поляні. Прошак той походив із селянської сімї, хорував на манію великости та вбив собі в голову, що він князь. Проповідував селянам, що лише князі можуть втішатися життям, а всі инші люде мусять для тих князів робити панщину, що князі лише на те є на світі, щоби діставати ордери і титули.

А як раз Лев Толстой спитав його жартом:

— Якийже ти маєш титул?

Прошак відповів гордо:

— Я є князь Блохин!

Той прошак усе був веселий. Раз сказав йому Толстой:

— Тепер живи, йди, поможи женцям!

На те жебрак глянув на Толстого й відповів:

— Князь не візьме до руки ні серпа ні коси!

Толстой щиро засміявся й обдарував „князя".

Взагалі Толстой був щедрий для прошаків і ніодин прошак не вийшов із Ясної Поляни без милостині від Льва Толстого. Не одну життєву мудрість навчився Толстой від жебраків...

ЛЮДЕ, ЩО НЕ МИЛЮТЬСЯ.

То вже давно знана річ, що степень культури даного народа можна також міряти зі скількости зужитого ним мила. А все таки є краї, які не є без культури, а таки чистота не значить у них багато. Так примірои у Тибеті зовсім не належить до доброго тону, митися! Там кождий, всеодно ремісник чи аристократ-урядовець — буває брудний. Капітан Фінч, один із учасників останньої експедиції на Мавнт Еврест, радив усе стояти від сторни вітру, коли прийдеться розмовляти з Тибетанцем, бо від Тибетанців заносить так смородом, що не кождий видержить довше біля нього. Один Тибетанець із старого шляхоцького роду хвалився перед капітаном, що вже двічі в своєму життю купався: раз в день народин, а другий раз в день свого весілля. Та капітан не дуже то вірив. Тибетанцеві, так дуже заносило від нього „запахами". Фінч оповідав теж у своїх записках із подорожі, що всього лише один-одинокий раз бачив, як недалеко Шікардсонга скочив до плиткого ставку сільський нагий хлопець. Це капітана так зацікавило, що забажав ближче розглянути справу. І переконався, що той хлопець то був несповна розуму. Бідний не знав, що робить.

Б. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(18)

Всі, у Кричевського зібрані старшини заявили один по одним, що вони готові свої голови покласти під королівським прапором в боротьбі з відвічним руїнником їх землі. Таке заявили, як вірні польські й річи посполитій старшини, так і заговірники проти Польщі. Запевнення заговірників були ще голосніші і горячіші, як запевнення вірних рабів. Хмельницький крикнув, що такий запит полковника є тяжкою обидою старшин, бож ніхто не повинен сумніватися, що вони під прапорами короля підуть і на край світа. Полковник повинен був відворотним гінцем написати се гетьманови, замісць скликуванням такої ради оскорбляти старшину.

— Ані я не сумніваюся, ані гетьман не сумніваєся, що на-шої старшини такого духа. Але що скаже рядове козацтво — Кричевський боронився.

— Рядове козацтво мусить іти за нами! — Хмельницький крикнув. — Як ні, то поженуть його, його жінку й його діти на панщину...

— Їх вже й так женуть, — замітив невтаємничений в заговір сотник Діравий. — Гірше вже не буде.

Настала мертвецька тишина.

— Десять раз змір, заки раз врїжеш, — полковник промовив сердито, звертаючися до Діравого. — Десять раз подумайте, пане сотнику, заки раз скажете.

— Тут нема що думати, — сотник відрізав, — бо то не моя вигадка. Воно так є. А ви, пане сотнику, — Діравий звернувся до Хмельницького, — так поросли в панське пір'я, що вже не пече вас біда вашого товариша? Я гадаю, що колись, як будемо самі вільними голосами вибирати собі гетьмана, то я перший подам мій голос на вас. Я ще не вірю, що се, що ви тепер сказали, сказали по тверезому!

— А то що за бесіда?! — Кричевський крикнув.

— То бесіда така, — Діравий тягнув далі, — що я хочу відповісти на питання, яке до нас всіх вашими устами поставив королівський гетьман. Він питає, чи рядове козацтво радо піде бити Татарина. А я кажу, що не піде, бо всякі пани і підпанки відбирають решту тих козачих привілеїв, які козакам ще лишилися по людським невдачним повстанню. Землі відоймають, данини накладають, до панщини силують. Козацький комісар Шемберг і висша старшина не лиш не обстануть за козаком, але ще й помагають панам, щоб тільки карати козаків, що не хочуть пхати шиї в ярмо. Нехай привернуть давні козачі привілеї, нехай нам дадуть вибрати вільними голосами гетьмана, або хочби тільки отамана, то тим, нині придавленим козацтвом король світ звоює.

— Привилеї?! — Кричевський крикнув, гримнувши пястуком об стіл. — Гетьмана вам забагається? То бунт!

— Бунт? Тут, в вашій хаті, бунт? Тут, де нема кого бунтувати, бо сама загулюкана старшина, бунт? Відповідь на питання гетьмана, бунт? Чи тільки тоді не буде бунту, як всі будемо лицеміріти і гетьмана та короля обрізувати? Хто хоче щиро й по совісти відповісти гетьманови, той мусить відповісти так, як я відповів. Хто скаже инакше, той збреше.

— Чуєте? — полковник звернувся до всіх. — Так говорить старшина королівського війська! І я се маю повторити гетьманови?

— Коли старшині не вільно говорити правду, — Діравий відповів, пропихаючися до стола, — коли, як королівський гетьман питає, то старшина обовязана брехати, то я таким старшиною не хочу бути. Дякую за дотеперішню ласку, дякую за дотеперішній хліб і сіль в королівській службі і бувайте здорові та здорово набрешіть гетьманови.

Діравий добув з за пояса сотницький пірнач, поклав його на столі перед Кричевським, поклонився і вийшов.

Хмельницький, котрий сидів позаду, за плечима всіх, затирав руки з вдоволення. До тепер він Діравого не міг розкусити. Не знав, чи втягати його до заговора. Тепер вже знав, що на него буде можна покладатися.

— Гов, тпрр! — крикнув полковий старшина Пржестшельніцкі. — Діравий, не втікай. Лишися, бо я з тобою. Побачиш, що підемо запити згоду!

Але Діравий не вернув. Він і не чув сего, бо вже був за дверми. Всі здивовані поглянули на Пржестшельніцкого, бо то був Лях, лютий ворог козаків, та помагав панам гнобити їх. Не менше всіх здивувався Кричевський.

— Ви з Діравим?! — полковник спитав. — Ви може також покинете службу, бо не хочете брехати?

— Брехати не буду, але й служби не покину.

— Ви тої гадки, що Діравий?

— Троха тої, троха не тої. По латині кажуть, що коли два роблять те саме, то воно не те саме. Або навпаки. Коли один так, другий инакше, то се таки виходить на одно. Бо, чи хто запився вином, чи його колом вдарив хто по голові, то тони оба однаково впадуть в болото. Я скажу те саме, що сказав Діравий, хоч він тягнув з иншої бочки, а я з иншої. Коли гетьман питає, треба йому сказати правду. Треба йому сказати, що тепер рядове козацтво не піде битися. Що так буде, знаю дуже добре, бо я дуже пильно наслухую. Я мушу знати, що в траві пищить, бо на случай бунту... сам не знаю, кого козаки повісилиби першого: Шемберга, чи мене? Наслухую. Я чув, що вони сильно огірчені, бо хочуть бути панами, ще й Україну відірвати від Польщі. Але, що се не може бути, ніодно, ні друге, то огірчення не потахне і вони на війну не підуть. Не підуть, тай годі! В тім я згідний з Діравим.

Промовляли ще инші старшини. Всі кінчили так, як скінчили були Діравий і Пршестршельніцкі. Кричевський заявив, що все те докладно перекаже гетьманови і рада розійшлася.

Чаплінські по своїй неудачній поїздці до Суботова не міг висидіти в хаті. Вийшов і пішов до Авруменка. Зайшов до послідної, для панів резервованої комнати. Комната була ще цілком пуста, бо гості сходилися звичайно аж смерком. Прийшов Авруменко, зігнувся в каблуку і спитав, що принести.

— Яка причина, — Чаплінські спитав, — що у тебе від якогось часу так пусто? О сій порі нема нікого, пізніше мало хто. Давніше бувала тут така глота, що не було де шпильки вкинути. Чи ти не розігнав твоїх гостий гіршими напитками?

— На мої напитки ще ніхто не нарікав. Кождий знає, що так як у Авруменка, нема ніде.

— То щож за причина, що у тебе в послідних часах вже не так весело?

— В таким ґешефті, як мій, так буває. Бувають лішпі часи, бувають гірші. Деколи одна гість стягне гостий, один розжене їх. Буває такий, що сваркою, напастями, обидами виганяє одного гостя по другому. Буває такий, що своїм доти стопом, ввічливістю, цікавими оповіданнями стягне до шинку таку силу гостий, що годі обслужити всіх.

— Може тобі хто розігнав? Я не чув, щоби сюди приходив хто такий осоружний.

— Не розігнав ніхто, тільки, що не одно вийде, вже не притягає. Він перестав ходити, отже й инші перестали.

— Хтож то такий?

— Хмельницький. Він стягав до мене людий, бо кождий любив слухати його дотепів, оповідань і жартів. Як він тут був, то було весело, отже кождий радо приходив сюди. Від якогось часу він нікуди ни ходить.

— Не диво. Медовий місяць. Чи медові місяці, бо то вже мабуть чи не девята неділя, як він оженився. Як вже йому навкучиться, то знов зачне заходити сюди.

— То пан підстароста ще гадають, що то його жінка?

— Як не жінка, то любка.

— Ні одно, ні друге. Він, що найбільше, слину ковтає. Терпить талатайські муки.

— Які, які муки?

— Талатайські.

— Щож се за муки?

— А ті, які терпів той Талатай, що по губи стояв у воді і ніколи не міг напитися, бо коли нахилився, щоби сербнути, вода відступала від него.

— То хиба я терплю ті талатайські муки і давлюся власною слиною, — Чаплінські подумав і спитав:

— Відки ти знаєш, що то не його жінка ні любка? Щож вона?

— То донька якогось татарського мурзи і дівчина другого мурзи. Вона під опікою Хмельницького.

— На, маєш! — Чаплінські подумав. — Нова версія. Від всіх тих версій мені вже в голові крутиться.

— Зараз панови підстарості розкажу, відки знаю. Але, що принести? Пан підстароста зайшли сюди не на те, щоби на сухо слухати мого оповідання.

— Насамперед розкажи, що знаєш про неї. Як її на імя.

— Того не скажу, бо й мені не сказали. Оповідаючи мені про неї, звали її Оленою. Але се, очевидно, брехня. Вона має якесь татарське імя. Отже то було так. Раз я поїхав до Суботова, щоби у Хмельницького купити бочку меду. Ви знаєте, що у него добрий мід. Такий, кажу вам...

— Знаю, знаю, бо я сам пив його. Лиши мід, та розказуй про ту, будьто би Олену.

(Дальше буде)

Між дітьми.

— Знаєш, мій тато працює при залізниці. А твій що робить?

— Мій робить це, що мама скаже.

—o—

— Тату, мій учитель сказав до мене: „Ти осле!"

— Ну, то що з того?

— А прецінь як мій тато є мущина, а мама жінка, то я не можу бути ослом, бо родичі віслятка мусять бути ослами також!

— Е, ти дурний.

— То що іншого, бо дурний то можу бути я і тато і мама.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО РОЗБИВАЄ ГРОМАДУ?

Сиджу тай читаю газету „Свободу". Попало мені в руки 250 число „Свободи" з минулого року з 27. жовтня. Там я перечитав допись про боротьбу аллентавнської громади за своє церковне майно. Серед поданих в ній імен найшов призвище пароха о. Довговича, котрий тепер є парохом в Теривил, Конн.

Прочитав тай почав роздумувати над тим, як деякі люди вміють без майстрів вікна в домі повиймати, себто без клопотів свого пароха від себе відправити.

В Теревил був спокій та згода в парохії довше ніж 18 років. Між парохом та парохіянинами жадних непорозумінь не було, хоч за той час у парохії змінилося кількох священиків. До приходу о. Довговича люди з Теривил уміли церкву побудувати, помалювати й не лише виплатити, але повисше 2000 долярів готівки до банку зложити. То все робила згода та любов у громаді.

Аж ось у сю громаду прийшов на пароха о. Довгович. Пригадали собі тоді старші люди часи, коли о. Довгович приїхав з краю й був ще сотрудником у небіжчика о. Залітача. Тоді о. Довгович закликав людей триматися церкви, жити в згоді, то наша церква буде озолочена.

Скоро з Теривил о. Довгович пішов до иншої парохії й з того часу (16 років) ми про нього нічого не чули. Але минувшого року він знову прибув до Теривил як парох нашої церкви. Люди зпочатку думали, що о. Довгович і тепер залишився таким самим, яким був раніше, але вони помилилися. Це ми побачили на перших річних зборах, коли о. Довгович почав стукати кулаками по столі так, що аж на вулицю було чути. Це він так гнівався на немилих йому парохіяльних урядників.

Така поведінка священика розбила парохію на дві ґрупи, що тепер мають свої осібні уряди. Тепер у нашій церкві є два столики для збору жертв при вступі й два рази ходять по церкві збирати колекту. Зараз по евангелію ходить з тацою о. Довгович, а за хвилю йде колектор, вибраний на річних зборах, що віддає гроші касієрови, теж вибраному громадою на річних зборах, а о. Довгович свому касієрови.

Одної неділі о. Довгович забув піти з тацою зараз по евангелію, а пішов до престола правити Службу Божу. Коли ж побачив, що другий колектор пішов з тацою, то він перервав правити Службу й собі подався з тацою по церкві. Та парохіяльний колектор не дав себе обігнати. Таца о. Довговича опинилася на підлозі, а до церкви завитало двох полісменів.

Люди постаралися, щоб ті полісмени опустили церкву й більше до середини не заходили. Тепер громада подала це все в суд.

Коли прийшов о. Довгович до Теривил, то застав дяка й красний хор. Діточа школа провадилася взірцево, а тепер священик сам править Службу Божу без дяка, а тільки кілька дівчат співає „Господи помилуй" та „Подай Господи", а щодо антифонів, то парох помагає. „Вірую" та „Апостола" сам священик читає.

о. Довгович заповідав, що дітей в школі буде вчити сам. Одної неділі по вакаціях заповів, щоб діти до школи приходили з молитвенниками, бібліями, катехізмами, бо лише з цих книг хоче отець малих діточок просвіщати. Подумав я собі: гай, гай, от і школа тобі. Але на тім не кінець. В перший день шкільної науки о. Довгович, побачивши читанку в учениці, сказав до маленької дівчини:

— Юстино, візьми тую книжечку та поклади на сайдвоку, а зверху положи два центи, то хтось скорше візьме два центи, як тую книжечку.

Коли довідався про це тато Юстини, то більше своєї донечки до школи не післав.

Недавно трапилося таке: У громадянина Івана Сливинського народилася нежива дитина. Він пішов до о. Довговича, щоб той дав місце на гріб, але священик відмовився дати. Кажуть, що це тому, що гром. Сливинський належав до „другої партії". П. Сливинський довго не надумувався, а пішов до мейора міста, який уже зробив порядок, не питаючись о. Довговича.

Це виглядає так само, як минувшого року повінь навістила Галичину. Коли наші браття в краю домагалися від польського уряду допомоги, то їм сказали: „Ми вам дамо поміч, якщо ви пристанете на Поляків".

От до чого доводять рутенські порядки: церква пропадає і народне життя тернить. Але є і наука з того, бо нарід прозріває і вчиться давати собі раду зі всяким лихом.

Микита Савяк.

— Мій зять Цвібельдуфт за останніх десять літ зробив гарний маєток.

— То він мусів робити хіба в тайні...

— Чому?

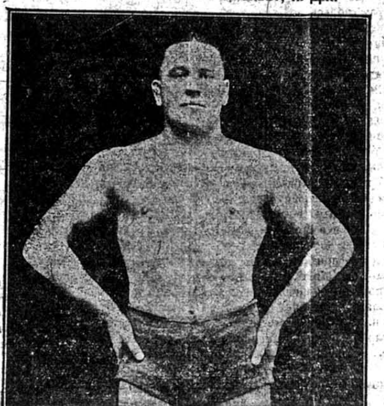
— Бо я за тих десять літ ані разу не чув, щоби він сидів в арешті!

ЗДОРОВИЙ КИТАЙСЬКИЙ ХАРЧ.

Ми привикли вже, що вісти з Китаю, країни катастроф і політичних заворушень, мусять переважно бути жахливі, затрівожуючі. Тому й дивно виглядає, коли з Китаю надійде якась весела вістка. Так приміром недавно з Пекіна принесли часописи вістку, що в Китаю люде дуже рідко хорують на запалення сліпої кишки. В китайських медичних колах пояснюють це тим, що Китайці їдять здоровий харч. Вони їдять неподразняючі страви. Потверджує це також один німецький лікар у Китаї. За вісім літ той лікар оглядав більше як 86,000 Китайців із усіх верств суспільности, а між ними не найшов хорих на сліпу кишку. Була між ними хора лише одна-одинока Китайка, тай та жила довгі літа в Европі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗАЛІЗНЯК В ПЕРТ АМБОЙ І ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Вкінци українська кольонія в Перт Амбой і Елізабет буде мати нагоду побачити найкрасшого українського силача **Івана Залізняка**, котрого до сих час ніхто не поборов. Залізняк поборов обох Збишків і сим він здобув собі симпатію нюйорської і дооколичної публики. Сам Залізняк є правдивим Українцем, любить свій нарід, свою мову; йому всего 27 літ. Залізняк бореться **в Перт Амбой в середу, 10-го жовтня, в Українській Гали, 752 Стейт Ул. Початок в год. 8.15, а в Елізабет, Н. Дж., Залізняк бореться в четвер, 11-го жовтня в Фалкон Гол, 155 — 3-та ул. Початок в год. 8.15 вечером.** Се буде одинокий случай побачити Залізняка. Не пропустіть сеї нагоди.
234

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФРЕНКФОРД, ПА.

Готуємося до Листопадового Свята.

Кожна людина, хочби й найгірше судьбою переслідувана, має також свої милі спомини. Нераз вона так ними одушевляється, що забуває за всяке горе, яке приходиться переживати. Такі спомини підбадьорюють її до дальшої боротьби за своє істновання.

Такі самі спомини мають і громади, де з пошаною до давного споминають про втрату якогось члена патріота, народного працівника, чи яку іншу подію. Спомини такі має нарід і вони саме витворюють історичну традицію. Всі народи світа записують важнійші події свого життя. Така історія навчає любити свій нарід, а чоловік необізнаний з нею, не може бути добрим членом своєї нації. Цілий цивілізований світ обходить торжественно важнійші історичні події, а держави, як наприклад Америка, установили свята на спомин важнійших подій.

Наш нарід зі своєї минувшини має дуже много гарних історичних споминів, але не обходить їх торжественно, бо, будучи в ярмі і несвідомим, не мав змоги це робити, не мав на це дозволу від своїх гнобителів. Та часи змінилися. Ми бачимо, що в краю, мимо жорстокого переслідування зі сторони хвилевих переможців, таки відбуваються ріжні національні торжества й нарід в Америці патріотичні українські громади також торжественно святкують память наших ґеніїв та великих подій з боротьби за волю нашого народа й не можна нарікати, щоби такі торжества не переводились успішно. Не диво, таж ми живемо в свобідній державі й не стрічаємо жадних перешкод. Буває, що не обходиться без того, щоб десь там комусь з „поступових" таке торжество не подобалося. А дехто з них може й старається з глупоти чи якоїсь амбіції шкодити, але свідомі громадяне дають собі з такими скоро раду.

Одною з найважнійших подій в нашім народнім життю, котра скоїлась вже на наших очах, се день 1. Листопада, день проголошення независимости Західно-Української Народної Республики. Кожний з нас памятає, як радісно ми зустріли першу вістку, що на ратуши міста Львова повіває український жовто-синій прапор, символ української независимости. Очевидці оповідають, що в день проголошення независимости, наші земляки в старому краю почувались немов в зачарованім краю, бо не могли собі уявити, що так нагло могло на них спасти це несподіване щастя. **Перший Листопад в сьому році є десятьлітньою річкицею** сих, так важних для нас подій. Тому ціла американська Україна повинна доложити всіх старань, щоби сей день відсвяткувати найторжественнійше. Солідне відсвяткування сего свята докаже, що ми дійсно плекаємо ідею независимости нашого народу. Воно покаже світови, що ми сеї думки ніколи не покинемо, а й вороги побачать, що панування їх над Українцями є лише хвилеве. В сей день ми повинні памятати на наші краєві установи, котрі в невідрадних фінансових умовах мусять поборювати ворожий режім, та не забувати також і на наших інвалідів, жертв визвольних змагань.

Наша громада в Френкфорд разом зі своїм співацьким товариством, під орудою п. Баглая, вже від місяців готується до відсвяткування, як найвеличавійше сього свята. Проби співаків відбуваються 2—3 рази в тиждень, бо програма концерту дуже велика. Саме свято відбудеться в церковній гали при Ортодокс і Такони ул., в неділю, 11 листопада. На ньому будуть промовляти позамісцеві і місцеві бесідники. Сей хор, як давнійше було подано, мав співати на Листопадовім Святі в Филаделфії, котре мала устроювати Стрілецька Громада, але що Стрілецька Громада з улаштовання сего свята зрезиґнувала, то співацький кружок постановив се свято улаштувати в своїй домівці на Френкфорд.

Михайло Стоколоса.

Аркадій **Аверченко.**

ВЕҐЕТЕРІЯНЕЦЬ.

Я мав богатого вуйка, що жив десь на Сибірі. Він був дуже вразливий, мав свої примхи й обурювався, коли хто не згоджувався з його поглядами. Жив собі спокійно на далекім Сибірі, не хотів кидати містечка. Про його істнування пригадував мені раз або двічі до року лист, що він його написав дрижучою рукою. В однім із листів повідомляв мене, що після його смерти припаде мені весь його маєток.

Одного гарного дня, як я спокійно обідав, задзвонив хтось, знаний голос почувся у ждальні тай нараз станув на порозі їдальні усміхнений... мій вуйко!

— Як ся маєш, мій любий! Я твій вуйко, приїхав до тебе! Не боявся далекої дороги... Я хотів побачити, що поробляє мій будучий спадкоємець.

Поклепав мене добродушно по плечах, увійшов у світлицю, глянув на біло застелений стіл і подався переляканий назад.

— Ах!

— Вуйку, що з вами? — скрикнув я переляканий.

Він глянув на мене обурено маленькими, масними очима й сказав:

— Любий сестрінче... Цеж душогубство... Хтож це той убийник?

Я видивився на вуйка счудовано і спитав несміливо:

— Що за душогубство? Що за вбийник?

Тепер вуйко мовчки вказав на печеню на столі та сказав:

— А це що?

Я здвигнув раменами:

— Що? Шматок смачної печені. Та скоштуйте!

— А ти що собі думаєш? — скрикнув із обуренням вуйко, — я мав би їсти мясо вбитого звіра... і так одобрювати злочин... Ні, дякую гарненько, любий сестрінче... На це не зловиш мене!

— Вуйку, у вас, як бачу, веґетеріянські погляди? — спитав я цікаво.

Він глянув на мене, усміхнувся тай сказав:

— Кождий порядний чоловік мусить бути веґетеріянцем, а я твердо вірю, що мені небаром і тебе вдасться переробити на веґетеріянця!

Я хотів жити з вуйком у згоді, тому зараз відповів:

— Найдорожчі вуйку, коли це говорить така досвідна людина, як ви, то молодик не повинен противорічити і мусить слухати. Відтепер не візьму мяса до уст... Ця гарна печеня буде моїм останнім спомином.

Вуйко присунув собі полумисок із печенею та сказав:

— Коли в тебе є характер, коли хочеш показати силу волі, то крізь твій рот не повинен перейти від нині ніодин шматок мяса... Нещасна звірина...

— Алеж, любі вуйку...

— Певно, — запримітив він схвильовано — ти скажи мені, що цю звірину вбито вже давно тому... що вона вже нічого не відчуває... Добре. Алеж це всетаки труп... цю звірину запровадили у різні проти її волі... її вбили... А порядна людина не повинна їсти трупячого мяса.

Я дуже спочутливо глядів на гарну печеню, проклинав цю хвилю, коли вуйко ввійшов у хату, але хоч-не-хоч удавав веселого, бо з вуйком, якого маєток одідичується, не ялося жартувати...

Вуйко усміхнувся:

— Ха, ха... не суши собі без потреби голови, любий сестрінче... Заклич кухарку, а я скажу їй, хай прилагодить нам веґетеріянський обід... Які страви, я сам уложу тай вірю, що такий обід смакуватиме тобі знаменито... А тепер я скочу на хвильку... За годину знову побачимося...

І він вийшов із хати.

* * *

За годину вуйко вернувся. Кухарка застелила стіл білою скатертю, на столі видно було лише веґетеріянські страви, між иншим яйця, масло, молоко і т. д.

— Це харч порядної людини, — запримітив задоволено вуйко. — Сідаймо, бо я голоден наче вовк.

Ми сіли, та ледви вуйко торкнувся яйця і хотів його розбити, я зірвався з місця та скрикнув обурений:

— Вуйку! цеж яйце... То не вільно їсти!

— Чомуж не вільно? — спитав він здивовано.

— Бо то злочин... Ви їсьте яйце, а колиб його оставити курці, то вона висиділаб його, жива істота прийшла булаби на світ... Ви маєте це життя на совісти!

Вуйко глянув на мене, похитав вдумчиво головою, а після довгої мовчанки сказав:

— Гм... З тої точки погляду твоя правда... Але що яйце вже зварене, то...

— Не вільно їсти! — скрикнув я нервово. — Порядна людина не повинна погубляти ніякої живої істоти!

Вуйко не відповів ні словечка, відсунув яйце на бік і запримітив лише:

— Гм... так... бачу, що ти на найкращій дорозі стати веґетеріянцем!

У їдальню ввійшла наймичка й принесла дві тарілки карафіолової зупи.

Вуйко глянув на тарілку, мляснув язиком і сказав:

— Карафіолова зупа... то чудове... моя улюблена зупа...

— Тьфу до чорта! — озвався я енерґічно — я цієї зупи не буду їсти!

— Чомуж ні! — спитався здивовано вуйко.

— Дорогенькі вуйку, позвольте розказати вам одну історію! Уявіть собі город із зеленино... Росте там спокійно всяка зеленина, втішається своїм життям. Аж одної днини зявляється якийсь чоловік, огородник, вириває зеленину дикою рукою із землі, нищить життя ростин... А потім ці живі істоти подають людям як їду, як поживу... Я стався веґетеріянцем... завдяки вам, дорогенькі вуйку, і рішучо не можу їсти ніякої живої істоти, навіть звареної.

Вуйко глядів на мене сумно:

— Ти дуже совісний... То гарно. Але я голоден як вовк!... Щож мені їсти або пити?

Я мовчки присунув йому молоко тай сказав:

— Справдішний веґетеріянець зі спокійною совістю може пити молоко...

Вуйко незрозуміло похитав головою та спитав нерішучо:

— А шпараги, що я їх приніс кухарці, можна їсти?

— Ні, вуйку... Я розкажу вам одну історію...

— Дай мені спокій з твоїми історіями! — озвався вуйко. — Тож добре, не їджмо також шпараґів!

Він наляв собі молока у склянку та випив його наче вмираючий з голоду. При цьому так скривився, що мені його таки трохи було жаль, але його треба було вилічити. Я підійшов до нього, поклепав його по плечах і сказав:

— Дорогенькі вуйку! Ваша гостина була для мене обявленням і я для вас почуваюся вельми зобовязаним... Ви переконали мене... таки найкраще бути веґетеріянцем... То гріх брати участь у винищуванню живих істот... Від нині неноситиму черевиків, бож їх роблять із шкіри звірят, які ми вбиваємо, та вганятиму босий. І ви, дорогенькі вуйку, мусите так робити!

Вуйко глянув на мене наче перетомлений, встав, захитався, а по хвилі озвався:

— Любий сестрінче, я бачу, що ти гарний хлопець, який бере собі до серця науки старших, більше досвідчених людей. Я не обманувся щодо тебе... Тепер можу вертати на Сибір... Я радо побував би довше в тебе в гостях, але мені не подобалася метушня в цьому місті тай тому тягне мене назад до мого спокійненького гніздечка...

Він обняв мене, виціслував, стиснув кріпко мою руку, мерщій надягнув плащ і як утікач вийшов із моєї хати...

Я твердо вірю, що він від тої хвилі не є вже веґетеріянцем... та що видідичив мене...

Ледви я розпращався з вуйком, зараз казав принести собі обід і все зїв сам один... І ще ніколи не смакувало мені так мясо, як того вечора, як вуйко рятувався втечею з моєї хати...

Переклав **М. Недільський.**

ДАТА ЗДОБУТТЯ ТРОЇ.

Дату здобуття Трої обчислив професор університету в Гайдельберзі д-р Шох. В „Одисеї" читаємо, що Уліс, як вернув до своєї хати в Ітаці, вбив женихів своєї жінки підчас **затьми сонця.** На основі того д-р Шох опер свої обчислення і дійшов до таких вислідів: що затьму сонця можна було бачити 16-го квітня 1179-го року перед Хр. в год. 11 мінут 41 рано. З того факту виходять дальші здогади: троянська війна була між 1107. і 1187. роком перед Хр. Троя впала в р. 1187., Уліс блукався по морях, вертаючи на батьківщину, від 1187. року до 1177., а до Ітаки вернувся дня 12 квітня 1177. року перед Хр. Тут поубивав женихів дня 16. квітня 1177 перед Хр. між годиною шестою і пів до девятої рано. Ось новий тріюмф математики й астрономії.

ЧИ ЗВІРЯТА ПОПОВНЮЮТЬ САМОВБИЙСТВО?

Природники (на основі нинішнього стану науки про душевне життя вище розвинених звірят) думають, що звірята не мають виразної свідомости свого „я". Вони не знають, що самі вони можуть бути панами життя і смерти. Вони взагалі не розуміють величезного значіння смерти як кінця істнування. Бо колиб було инакше, то на вид смерти своїх товаришів поводилися би з більшим зрозумінням і співчуттям. Але власне завдяки цій несвідомости звір у великій небезпеці лекше виступає на сліпо проти власного життя. Але часто і чоловік, який задумав поповнити самовбивство, не здає собі справи про вагу свого вчинку. Неодин, колиб йому хвилеве, страшне душевне зворушення дало час призадуматися холодніше, не поповнив би самогубства.

Та годі наперед говорити, що інстинкт самозбереження в подібних, тяжких душевних забуреннях у нерозумного звіряти є більший як у людини. Маємо на думці грабіжників знпміж птахів і ссавців. Завдяки свому способови життя вони привикли до запаху і смаку крови; з другого боку вони почуваються панами і побідниками передовсім супроти звірят, що живляться ростинами; вони зідливі й самособою не дають собі заподіяти найменшого болю. Коли такого звіра (на його думку непереможного), приміром льва, пострілити на ловах і він серед великого болю бачить, як пливе його власна кров, то зрозуміємо це, що оповідають достовірні мисливці: лев вельми подразнений кусає себе в тім місці, де відчуває біль, кусає разураз завзято, що самособою збільшує бль і утрату крови та почасти рівняеться самовбивству.

Великим нервовим подразненням мусить бути для хижого звіра, коли він на старші літа попав у полон. Кровожадні хижі звірята в тісній клітці звіринця, окружені ріжними иншими звірятами (що на волі були їх суперниками або їх добичею) — часто не можуть привикнути до зміненого способу життя. Висловлюючись по людськи, вони „попадають у розпуку", бо їм за тісно і не можуть виходити на лови. Коли ще до того долучиться бодай проминаючий внутрішний або зовнішний фізичний біль, то довго здавлювана бішеність звертається проти того місця на власнім тілі, що саме дошкулює звіреві, приміром проти сверблячки.

„Я двічи бачив — каже Гагенбек (знаменитий знавець звірят, власник найбільшого звіринця в Европі — у Гамбургу) — як плямисті гієни, які до того часу були здорові і поводилися природно — нараз із великим криком кинулися на себе та видирали собі цілі кусні мяса з власного тіла, так скоро і несподівано, що поміч була неможлива. Такесаме було двічи з львицями. Обі треба було добити. Один тигр зів свій власний хвіст до половини й лише з трудом вдалося вирятувати його. Всі ті звірята не відказувалися приймати поживи, отже не можна сказати, що гризли своє власне тіло з голоду. Також годі це їх поведення приписати гостроті крови, а радше недузі мізку, яка спаралізувала інстинкт самозбереження".

Також хижі птиці з трудом переносять неволю. Часто заголоджуються на смерть, бо вони привикли вбивати свою добичу у воздусі, а в клітці воно неможливо. Зоольоґ В. Бекмайстер оповідає таке про свого освоєного мишолова (яструба): „Миши чи щось перегризли йому жилу одної ноги, так, що він безпомічно лежав на землі. Яструб без спротиву дав перевязати собі ногу й обложити дощечками, але взичайно таке хитре око гляділо тепер уже сумно. Погорджував ласощами. Нараз яструб таки лежачи став сильними пазурами здорової ноги дряпати собі горло, вдарив в нього кілька разів дуже сильно і так завдав собі на гортанці таку страшну рану, що кілька хвиль пізніше згинув".

Що і плазуни заподівають собі смерть у неволі, довідуємося з того, що недавно сталося із великанським вужем у звіринці в Гамбургу. Дозорець застав дорогоцінного вужа вже майже як застиглий перстінь. Вуж уже стільки проковтнув свого власного хвоста, що задушився.

Але здається життя у неволі впливає недобре на нерви у нижче розвинених звірів, так, що вони гинуть. Самовбивство **скорпіона**, що-правда, треба инакше пояснити, як давніше думали. Коли довкола скорпіона уложити жевріюче вугля, то скорпіон не чекає, лише кидається „у бішеній розпуці на жевріюче вугля" і ще при тім „всаджує собі трійливе жало в голову". Так люде давно думали. Дійсно треба це пояснити так, що скорпіон насліпо йде лише за своїм природним інстинктом, щоби за всяку ціну втечи якнайскорше й скритися. Що то тим разом переплатить життям (що на волі ніколи не приключається), тогож ніяк не всилі зрозуміти скорпіон. А що наслідком горяча звір зігнувся і хвостом доторкнувся голови, то несвідомі люде думали, що він так завдав собі смерть. Зате природники Рігенбах, Вернер і Делєсер кажуть однозгідно, що сверщки, пільні коники і саранча у неволі, хоч не терпіли голоду, по порядку відгризали собі власні ноги, жала (якими зносять яєчка) ба й цілу задну часть тіла. Самособою, тут іще менше можна говорити про „обдумане" самовбивство, як у вище розвинених звірят. Тут радше слід говорити про піднесення до високого степення замішання внутрішнього життя й здорового інстинкту.

Звірята, що живляться ростинами, в неволі не відчувають нічого так дуже як товариства звірят свого роду, до якого навикли. Гагенбек каже: „Ледви горилі побудуть кілька тижнів в Европі у неволі, то з кождим днем цікавляться все менше своїм окруженням. Вкінці нічого не хочуть їсти й котрогось дня лежать неживі у клітці, хоч передтим не нездужали". Такесаме діється з самицею слона, якій згине слонятко. Часом прийме за своє чуже слонятко й обходиться з ним зворушливо ніжно.

Знані серед людей прикмети „вірність" і „привязання" подибуємо і в наших **домашніх звірят**. Вони з малечку привикли, що ті самі люде кормлять їх і доглядають, мешкають зараз біля них у хаті або таки в стайні й часто пестять їх. Це заняття і ця опіка вбється звірятам так глибоко в душу, що вони з часом стаються дещо односторонні, ограничені. Колиж нараз, послідує зміна, то деякі домашні звірята зовсім „зсуваються з глуздів". Лише так можна пояснити, що вівці й коні, яких із великим трудом вдалося врятувати підчас пожежі з небезпеки, кидаються назад до горіючої стайні і там гинуть, що вони не так легко можуть зрозуміти: твому житлові, твоїй щойно такій безпечній стайні прийшов кінець.

Нічим иншим, лише духовим обмеженням, так сказати заскорузлістю, можна пояснити „добровільну" голодову смерть деяких, зрештою дуже інтеліґентних і добре вихованих, моторних і любих домашніх звірят по смерти їх пана. Безпомічність і безпорадність, до високого степення розвинену душевну розстроєність, (на його думку) так осамітненого пса можна лекше зрозуміти, коли пригадаємо тут, що примірою у деяких племен Папуасів Нової Ґвінеї вже майже сталося народнім звичаєм, що чоловік вішається, коли йому нечайно помре жінка. Хто зна, чи і японський звичай гаракірі (самовбивство поповнюване розпорюванням черева і випусканням кишок) не дасться так пояснити. В Японії примірою є звичай, що деякі Японці на вістку про смерть мікада (цісаря) поповнюють гаракірі. Отже то був би знак, що такий Японець уважає себе після смерти свого цісаря безпомічним, що будьто не дасть собі тепер ради в світі і поповняє гаракірі. І Папуас вішається не тому, начебто він так страшно любив свою жінку, лише тому, що жінка робила всяку роботу в хаті, коло хати і в полі, а він сам мів собі дарувати, бо він не вміє працювати і не хоче працювати тай тому, що папуанський вдовець не найде собі другої жінки. Коли людина з таких, для нас смішних причин, рішається на розпучливий вчинок, то як можемо жадати від нерозумних звірят, щоби вони нараз могли уявити собі можливим життя без свого пана й опікуна, щоби могли розуміти, що свого пана можуть заступити якимсь иншим.

Але самособою, не всі пси є такі „зацофані" і треба собачому родові признати вірність і інтеліґенцію. Про самолюбних котів то вже ніхто і не подумав би так добре, але й тут бувають **виїмки**. В місцевости Ріхельсдорфі (в Гесії, Німеччина) кітка одного господаря майже ніколи навіть не заглянула до спальні свого хазяїна, якого зрештою любила. Навідалася до його спальні щойно тоді, як він тяжко занедужав. Відтоді вже годі було вигнати кітку з кімнати. Колиж господар помер, кітка навіть не глянула на ніяку поживу, звилася в клубок під ліжком у куті тай згинула за тиждень наслідком виснаження.

Природник Радесток подає одинокий знаний примір самовбивства коня, але й цей не видержує наукової критики, хоч цісар Наполеон підчас сутички над Дунаєм в 1809. році був свідком того самовбивства і воно дуже зворушило його. Трубач Лямон з 7-го полку гузарів згинув у тій битві. Сивий кінь трубачів, якого він любив наче найліпшого приятеля, і який йому нераз урятував життя, — станув біля тіла свого пана, кусав і фиркав ногами, не позволяв похоронити тіла. На бажання Наполеона полишили коня в спокою й вдоволилися тим, що пильнували його цілу ніч. А як розвиднілося, побачили, що кінь перевернув кілька разів труп й обнюхував від ніг до голови. Вкінці, кінь зірвався й іржучи почвалав до Дунаю тай там потонув. Те все могли добре підглянути і все воно може бути правда, але таки то було би занадто велике, так сказати, прибирання в людські форми, щоби з того здогадуватися про самовбивство. Ми не знаємо, чи кінь не хотів згасити спрагу або злагіднити рани й при тім обезсиленого схопили филі.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН КІЗЛОВА, ПОЛУЧЕНОГО З ДМУХАВЦЕМ, ПОВ. ТЕРНОПІЛЬ.

Шановні Громадяне!

Відзиваємося до Вас о поміч нашому рідному селови, щоб збудувати в нім українську національну твердиню. Ми хочемо побудувати народний дім з читальнею, щоби більше було в нас просвіти.

Але ми не маємо власних засобів, бо після повоєнної руїни все село обтяжене великими боргами. Отже не маємо спроможности власними силами збудувати народний дім.

Звертаємося до Вас, заморські дорогі Брати й Сестри, наші односельчане, й просимо о поміч на цю велику ціль. (Підпис).

Для збору пожертв на будову народнього дому в Кізлові утворився комітет з односельчан, що мешкають в Нюарку, Н. Дж.

Цей комітет тепер закликає всіх односельчан, що мешкають поза Нюарком, присилати свої жертви на адресу:

P. Shoomsky, 74 Christ Str., Newark, N. J.

Всі пожертви будуть оголошені в газеті.

За Комітет:

Стефан Питляр, Андрій Діділовський, Пилип Шумський.

ХРЕБОВЕЦЬ ГАЛАПАС.

Із шкільних підручників знаємо, що паразитами (галапасами) бувають лише слабше розвинені звірята. Та є виїмка — що правда, лише одна. Є і між висше розвиненими звірятами один галапас. І то навіть між хребовцями. Хребовець той похожий на вужа, а жиє в морі яких 150 метрів глибоко. Відається в живу рибу й зїдає її зі середини. Галапас той має дуже сильні й гострі зуби, великий язик зі ссавками. Риба, нападена тим хребовцем із середини, не всилі оборонитися. Не вміють перед тим галапасом оборонитися і т. зв. електричні риби, які, щоби оборонитися перед ворогом, випускають електричну струю зі спеціяльних органів і так оглушують напасника.

ЖАРТИ.

Добрий лікар.

У Китаю є припис, що кождий лікар обовязаний завішувати перед своєю хатою стільки ліхтарень, скільки його клієнтів померло.

Раз занедужав якийсь богатий Китаєць і післав свого слугу, щоби вишукав і привів лікаря, перед якого домом найде як найменше ліхтарень.

Слуга вернув по хвилі з лікарем:

— Прошу пана, — сказав — ось доктор, перед якого домом висіла лише одна ліхтарня.

Коли лікар скінчив оглядини і записав лікарства, збирався до відходу. Тепер хорий спитався лікаря:

— Пане доктор, а як довго ви вже виконуєте лікарську практику?

— Від учора, — відповів лікар.

Невдоволений прошак.

Вуличний прошак просив милостині у переходячого вулицею французького письменника Юлія Сандо. Письменник дав йому два сольди. Така милостиня здавалася прошакові за малою, тому він сказав до письменника докірливо:

— Два сольди? Навіщож мені здадуться два сольди?

— Приймай їх приятелю, — відповів на це Сандо — даш їх першому-ліпшому бідакові, якого стрінеш.

Зрозумів.

Батько погрожує нечемному чотиролітньому синкові та підсуває йому під ніс палицю: „Понюхай, чим то пахне!"

Синок: Фалбою, тату!

Жінка (до чоловіка): Справмо собі радіо! Як то буде приємно знати всі новинки!

Чоловік: Навіщо я маю робити собі видатки. Ти і так приносиш до дому всі новинки!

— Кілько літ має твоя товаришка Шпаківна?

— Вона була два рази від мене старша, як мені було чотири роки. Тепер я маю двацять чотири роки, тож вона має сорок вісім.

БІБЛІЯ І РЕҐУЛЯМІН.

Раз письменник Лев Толстой стрінув при Бокавицьких Воротах у Москві прошака, який просив у нього милостині. Письменник пристанув, щоби прошакові дати кілька копійок. Але нараз прошак зірвався з місця та став утікати, начеб його хто огнем припік. Толстой оглянувся, щоби побачити, що то за причина тай побачив, що з Кремлю наближався поліцай тай біг уже наздогін прошакові. Толстой задержав поліцая тай спитав його:

— Чи ти, брате, вмієш читати?

— Вмію.

— А читав ти Святе Письмо?

— Розуміється, що читав.

— Тож ти, мусів там, брате, читати слова: „Хто голодного накормить..."

Поліцай глянув на Толстого збентежений та в першій хвилі не знав, що відповісти. Нараз якась думка блиснула йому в очах:

— А ти, брате, вмієш читати? — спитав він Толстого.

— Певно.

— А чи ти читав реґулямін, що тут вивішений?

— Признаюся, що ні.

— Ну, то шкода, бо тоді прочитав би ти був уступ, який забороняє комунебудь сідати під тими ворітьми.

І пустився за прошаком, але йому вже тимчасом удалося втекти.

ДЕЙВАН ЗАЛІЗНЯК БОРЕТЬСЯ.

ЗАЛІЗНЯК В ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На просьбу української кольонії великий український силач буде боротися лишень один раз в Перт Амбой в середу, 10-го жовтня, в Українській Галі, 752 Стейт ул. Залізняк буде боротися з відомим польським силачем Маріяном Меркур, боротьба аж до побіди. В другій парі буде боротися Станіслав Збишко проти Івана Смирнова. Ся боротьба викликує велике зацікавлення в Перт Амбой. Початок в год. 8.15 вечером. Каса буде відтворена від год. 6. вечером.

ЗАЛІЗНЯК В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На просьбу української кольонії Залізняк буде боротися перший раз в Елізабет, Н. Дж., в четвер, 11-го жовтня, у Фалконе Голл, 155 — 3-та ул. Залізняк буде боротися проти німецького силача Карла Смит аж до побіди. Залізняк побороб обох братів Збишків і він тепер являється першим борцем в Ню Йорку. Запрошуеться всіх Українців з Елізабет і околиці до численної участи та подивитися ,як спритно Залізняк бореться. Буде боротися також Станілав Збишко проти Джон Куракуса, Литовця. Початок в год. 8.15 вечером. Каса отворена від год. 6-тої.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

